

Social konsekvensanalys och barnkonsekvensanalys Planprogram Visättra

Datum: 2022-03-11

ORGANISATION

Arbetet har genomförts på uppdrag av Huddinge kommun.

Medverkande från projektgrupp på Huddinge kommun:

Jonas Kinell
Sofia Gregorsson
Lin Normark

Arbetet har genomförts av Norconsult AB.

Uppdragsledare/Teknikansvarig:

Linda Hartzell
Linnea Fröjd

Handläggare:

Anna Lagerquist Sergel

Samtliga illustrationer och foton har tagits fram av
Norconsult om inget annat anges.

Uppdragsnummer Norconsult: 107557

INNEHÅLL

Sammanfattning.....	4	3. Konsekvensanalys.....	19
1. Inledning.....	5	Beskrivning av planprogram.....	19
Bakgrund.....	5	Sammanhållning & Jämlikhet.....	21
Syfte.....	5	Vardagsliv.....	23
Metod & Process.....	6	Delaktighet & Inflytande.....	25
2. Nulägesanalys.....	9	Trygghet.....	26
Nulägesanalys karta.....	9	Folkhälsa.....	27
Sammanhållning & Jämlikhet.....	10	Slutsatser.....	28
Vardagsliv.....	11	4. Slutsatser & rekommendationer.....	28
Delaktighet & Inflytande.....	12	Slutsatser.....	28
Trygghet.....	14	Rekommendationer.....	29
Folkhälsa.....	16	Måluppföljning & Medel	31
Åtgärdsförslag.....	17	Resultat av SKA	32
		5. Referenser & bilagor.....	34
		Referenser.....	34
		Bilagor.....	35

SAMMANFATTNING

Huddinge kommun planerar för förtätning i Visättra, Flemingsberg. Ett planprogram med utgångspunkt från visionen i utvecklingsprogram för Flemingsberg håller nu på att tas fram av kommunen. Planprogrammet syftar till att utveckla Visättra med ca 2000-3000 nya bostäder, förskolor, skolor, parker, nya arbetsplatser samt service. Nya stråk och mötesplatser ska binda samman Visättra med övriga Flemingsberg.

En separat konsekvensanalys och barnkonsekvensanalys har tagits fram som underlag till planprogrammet. Syftet med konsekvensanalysen är att beskriva konsekvenser av programförslaget, utifrån både sociala aspekter och barnperspektivet. Analysen har genomförts utifrån en tolkning av Huddinge kommuns metodik. Denna bygger på kunskapsinhämtande enkät som besvarats av boende samt på studier och analyser av tidigare material samt programområdet med omnejd.

Idag utgör den bostadsnära grönskan en stor resurs som rekreation för barn och boende i området vilket är ett viktigt och positivt element för Visättras identitet. Det finns även kvaliteter i området i form av trafiksäkra gaturum och stråk för barn. Det finns även viktiga målpunkter för hela Huddinge såsom Visättravallen och Flemingsbergsskogens naturreservat.

I området finns förbättringspotential avseende orienterbarhet, tillgänglighet till och från Flemingsberg, mötesplatser både inom- och utomhus samt för utbud av service. Det finns

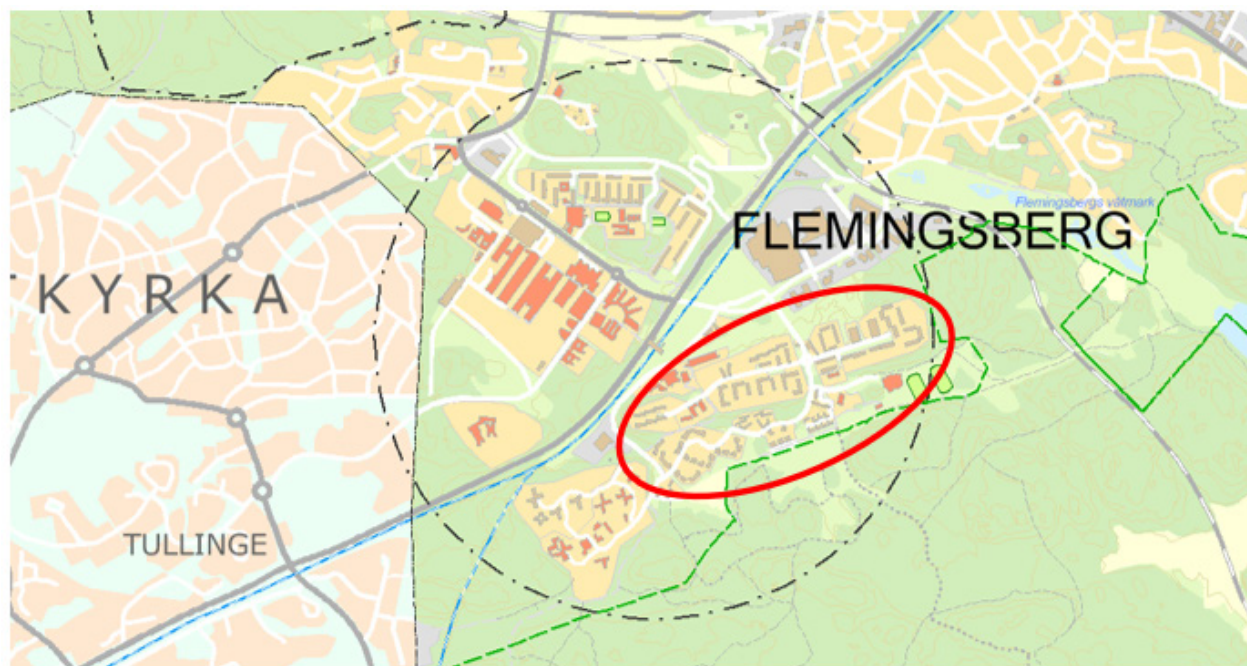
även flera platser som idag upplevs som otrygga vilket förstärks av att skötsel och underhåll av både offentliga och privata platser är bristfällig.

Planprogrammet innebär positiva konsekvenser i form av bland annat nya mötesplatser, ny stadsdelspark och upprustning av Visättravägen som kommer att förbättra tillgängligheten och trafiksäkerheten längs vägen.

I och med den förtätning som planeras kommer

en del av de positiva värden som finns i Visättra idag kopplat till den bostadsnära grönskan att helt försvinna. Detta får konsekvenser för de som bor i Visättra och för framtida generationer.

Konsekvensanalysen har förutom att bedöma platsspecifika åtgärder även föreslagit medskick till hur planprogrammet kan förtydligas till kommande skeden för att utvecklingen i Visättra ska bli så bra som möjligt i kommande planeringsled.

Programområdet är schematiskt markerat med röd heldragen linje. Regionala stadskärnan är markerad med svartprickstreckad linje.

INLEDNING & METODBESKRIVNING

BAKGRUND

Visättra är en del av Flemingsberg som är utpekad som en regional stadskärna i den regionala utvecklingsplanen för Stockholm 2050. I och med utvecklingen av Flemingsberg studeras Visättra som ett större sammanhängande område genom ett planprogram. Planprogrammet för Visättra ska föreslå en robust och översiktlig strukturutveckling för områdets markanvändning samt säkra goda helhetslösningar både ur ett kortsiktigt och långsiktigt perspektiv. Parallellt med planprogrammet görs en kombinerad social konsekvensanalys (SKA) och barnkonsekvensanalys (BKA) för att inkludera barn- och ungdomsperspektivet.

I projekt bedömer kommunen alltid inledningsvis genom en checklista om en BKA ska genomföras. Motsvarande finns ännu inte för SKA utan om en SKA ska göras så avgörs det baserat på förutsättningarna på platsen.

VAD ÄR EN SKA & BKA

Att ta hänsyn till sociala värden inom fysisk planering är avgörande för att vi ska kunna planera och bygga en välfungerande stad där människor mår bra. Den sociala dimensionen är komplex och brukar oftast samlas under begreppet social hållbarhet. I en bred kontext handlar social hållbarhet om bland annat mänskliga rättigheter,

rättvisa och jämlikhet. Inom stadsutveckling berör social hållbarhet flera sociala aspekter såsom sammanhållning, vardagsliv, delaktighet, trygghet och folkhälsa.

Social konsekvensanalys (SKA) är en analysmodell och hjälp i stadsutveckling för att kunna utgå från människors olika livssituationer och behov när en fysisk förändring ska genomföras. Modellen används för att få ökad kunskap om platsen och för att identifiera viktiga sociala aspekter som behöver tas om hand i planarbetet. Den används också för att konsekvensbeskriva olika förslag till förändring (Källa: Boverket).

En barnkonsekvensanalys (BKA) används för att lyfta in barns och ungas perspektiv för att kunna tillgodose deras bästa i förändringar av den fysiska miljön. Syftet med en barnkonsekvensanalys är att säkerställa att barns rättigheter finns med i beslutsfattandet inom en verksamhet. En barnkonsekvensanalys tar utgångspunkt i FN:s barnkonvention, kommunala och nationella mål om barns behov av utevistelse, fysisk aktivitet samt lek, vilka är avgörande för barns hälsa och utveckling (källa: Boverket).

SYFTE

Syftet med att göra en social konsekvensanalys som inkluderar barn- och ungdomsperspektivet för planprogrammet är att:

- Analysera förutsättningar och befintliga sociala värden på platsen
- Tydligt förmedla mål för social hållbarhet
- Beskriva de sociala konsekvenserna av planprogrammet och bedöma dem mot befintliga värden och behov
- Beskriva och analysera hur genomförandet av planprogrammet kan komma att påverka barn- och ungdomar och utvärdera hur programförslaget tar hänsyn till barnen och ungdomarnas bästa
- Rekommendera åtgärder samt föreslå justeringar och/eller kompletteringar av planprogrammet för att bidra till ökad social hållbarhet.

METOD & PROCESS

Analysen har tagits fram utifrån en för projektet och platsen anpassad version av kommunens metod för BKA och SKA. Arbetet har skett i dialog och samarbete med kommunens tjänstepersoner.

Inom ramen för nulägesanalysen har en inventering av platsen genomförts genom inläsning av tidigare dialoger, platsbesök, digital enkät samt platsanalys. Utifrån nulägesanalysen har sedan åtgärdsförslag tagits fram som inspel till planprogramsarbetet.

Konsekvensanalysen har genomförts av programförslaget och med utgångspunkt i nulägesanalysen. Rekommendationer för fortsatt arbete berör såväl planprogrammet och fysisk planering som senare planeringsskeden och förvaltningar utanför den fysiska planeringen.

Nulägesanalys samt konsekvensanalys har genomförts utifrån följande fem aspekter:

Sammanhållning & jämlikhet, Vardagsliv, Delaktighet & inflytande, Trygghet samt Folkhälsa.
Det är dessa som är utgångspunkt för rapportens nulägesanalys och konsekvensanalys.

Sammanhållning & jämlikhet
Social hållbarhet innebär att bygga upp ett samhälle med jämlika och goda levnadsförhållanden. Jämlikhet handlar om att alla människor ska få del av välfärden i form av utbildning, arbete, bostad, vård och omsorg samt möjligheter att delta i kultur- och samhällsliv. Här ingår bostadsblandning, mötesplatser, platsidentitet samt tillit och barriärer.

Vardagsliv
Att ha ett fungerande vardagsliv är en grundläggande förutsättning för att skapa ett välbefinnande hos invånarna. Här ingår funktionsblandning, mobilitet och rörelse, mötesplatser, tillgänglighet samt lek, föreningsliv och rekreation.

Delaktighet & inflytande
Känslan av samhörighet och möjlighet till delaktighet och inflytande i samhället är grundläggande för människors välbefinnande och hälsa. Här ingår delaktighet och tillit samt samspel, lek och lärande.

Trygghet
Att känna sig trygg i sitt närområde eller när man rör sig i olika delar av kommunen är en viktig förutsättning för att nå ett välbefinnande. Trygghet är en individuell upplevelse som kan påverkas av en mängd olika aspekter. Under denna aspekt redogörs för bland annat ögon mot gatan, levande stråk och platser samt orienterbarhet.

Folkhälsa
Det finns ett samband mellan tillgång till gröna miljöer i närområdet och människors hälsa och välbefinnande. I denna aspekt redogörs för mental och fysisk hälsa, utemiljöer samt tillgång till grönområden.

STYRDOKUMENT OCH KUNSKAPSUNDERLAG

SKA:n utgår från kommunens vägledningsdokument:

- Social hållbarhet i den fysiska planeringen
- Metodhandbok för BKA
- Checklista för BKA

Barnkonventionen

Barnkonventionen är lag i Sverige från och med 1 januari 2020. Enligt den ska barnets bästa beaktas och analyseras i alla beslut som berör barn. Att utgå från ett barnperspektiv syftar på att tillgodose barnens behov och se till att barnens rättigheter tas till vara. Barnkonsekvensanalyser är därför en viktig del i stadsplaneringen för att ta fram relevant underlag för beslut i planeringsprocessen. Artikel 2, 3, 6 och 12 är särskilt viktiga att beakta inom den fysiska planeringen.

Översiktsplanen

I kommunens översiktsplan som antogs av kommunfullmäktige i maj 2014 framgår att barns rättigheter ska beaktas i samhällets alla verksamheter. Huddinges översiktsplan 2030 vägleder det dagliga arbetet med den fysiska miljön samt den långsiktiga utvecklingen av kommunen. Den övergripande inriktningen i översiktsplanen är en långsiktigt hållbar utveckling som baseras på levande stadsmiljöer, bevarande av större grönområden samt minskning av klimatutsläpp. För att åstadkomma en sådan utveckling identifieras funktionsblandning,

blandade upplåtelseformer och förtätning i goda kollektivtrafiklägen, prioritering av gång, cykel och kollektivtrafik, skapande av attraktiva parker och mötesplatser samt bevarande och tillgängliggörande av de större grönområdena som viktiga aspekter att arbeta med.

Revidering av Huddinges översiktsplan pågår. Den reviderade översiktsplanen har en tidshorisont med vägledning för den långsiktiga utvecklingen av kommunen fram till år 2050. Prioritering av förtätning i de regionala stadskärnorna kommer att vara aktuellt också i den nya ÖP:n. Den nya översiktsplanen förväntas i skrivande stund att antas vintern 2022.

Utvecklingsprogrammet för Flemingsberg

Utvecklingsprogrammet redovisar en möjlig framtidsvision för Flemingsberg och stadsutvecklingen tar sikte på en lång tidsperiod, 2050 och framåt. Utvecklingsprogrammet för Flemingsberg har fem övergripande mål, *Levande stadskärna*, *Självklart etableringsval*, *Öppen universitetsstad*, *Eftertraktad livsmiljö* och *Hållbart samhälle*. För att åstadkomma målen appliceras de tre strategierna *En urban och grönskande stad*, *Tillgänglig och inkluderande* samt *Innovativ och dynamisk*.

Utvecklingsplan för Flemingsberg

Utvecklingsplanen utgår från utvecklingsprogrammet då planen utgår från de övergripande målen och strategierna i programmet. Utvecklingsplanen konkretiserar programmets framtidsvision genom en

övergripande strukturell och rumsligt förankrad målbild för Flemingsbergsområdet.

RUFS 2050

Den regionala utvecklingsplanen för Stockholm har ett långsiktigt perspektiv och uttrycker regionens vilja genom att peka ut riktlinjerna för den fysiska planeringen fram till 2050. RUFS:en har fyra övergripande mål, *En tillgänglig region med god livsmiljö*, *En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region*, *En ledande tillväxt- och kunskapsregion* samt *En resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp*. För att nå målen formuleras delmål och regionala prioriteringar. Flera av delmålen berör utvecklingsarbetet i Flemingsberg, som också är utpekad som en regional stadskärna. Riktlinjerna för regionens utveckling är alltså till stor del koncentrerad till Flemingsberg, samt åtta andra utpekade regionala stadskärnor.

AGENDA 2030

De 17 globala målen som ingår i Agenda 2030 utgör en detaljerad plan för vad världens länder måste åstadkomma för att uppnå social, ekologisk och miljömässig hållbar utveckling. För Sverige prioriteras bland annat *Ett jämlikt och jämställt samhälle*.

Tidigare dialoger

Av tidigare genomförda dialoger har följande bedömts relevanta att inkludera i denna SKA:

- BKA DP Visättravallen 2, 2017-2018

-
- BKA för Kv Stallet 3, 2019
 - BKA Södra entrén, 2020
 - BKA Björnkulla, 2021
 - Sammanställning Flemingsbergsdagen, 2017
 - Rapport Trygghetsenkät Visättra, 2019
 - Redovisning trygghetsdialog Visättra, 2019

Tillsammans bidrar dessa till ett gediget kunskapsunderlag i nulägesanalysen.

Digital enkät

Inom arbetet för den sociala konsekvensanalysen och barnkonsekvensanalysen i Visättra har en digital enkät genomförts. Syftet med enkäten har varit att fördjupa förståelsen för platsen och skapa ett underlag till planprogrammet. Enkäten har riktats främst mot boende, men även de som arbetar, passerar och besöker Visättra. Barnperspektivet har fångats genom de vuxnas representation och barnens perspektiv har fångats i tidigare dialoger. Den digitala enkäten var aktiv mellan 29 oktober och 14 november 2021.

I den digitala dialogen har deltagandet varit stort. Cirka 350 personer har besvarat enkäten, varav 80% av de svarande är boende i Visättra. Enkäten nådde alla åldersgrupper men deltagandet var störst i åldrarna 25-65. 70% av de svarande var kvinnor.

Det som framkommit tydligast är att Visättra är ett naturpräglat område i Flemingsberg som många upplever som lugnt och trevligt, men där ökad kriminalitet och dåligt underhåll av områdets fastigheter skapar otrygghet, speciellt kvällstid.

Många ser gärna att Visättra får ett stärkt centrum med ett bättre serviceutbud och fler mötesplatser, särskilt för ungdomar.

Enkätsvaren går att ta del av i sin helhet i bilaga.

Naturvärdesinventering Flemingsberg

2018 gjorde Ekologigruppen en naturvärdesinventering för bland annat Visättra med syfte att skapa ett kunskapsunderlag som ska ligga till grund för kartläggning av ekosystemtjänster och spridningsanalyser i Flemingsberg med närområden. Sedan innan hade östra delen av Visättra inventerats av Enetjärn Natur på uppdrag av Trafikverket vilket också redovisas för i Ekologigruppens rapport. I inom planprogrammet finns nio områden med visst naturvärde, sex områden med påtagligt naturvärde och ett område med högt naturvärde.

NULÄGESANALYS

Visättra ligger i sydöstra Flemingsberg och kallades tidigare för Östra Flemingsberg. Flemingsberg är utpekad som en regional stadskärna i Stockholmsregionen.

SAMMANHÅLLNING & JÄMLIKHET

Närheten till Flemingsbergs station med goda kollektivtrafikkopplingar inom såväl kommunen som regionen innebär att Visättra kan anses ha god regional och mellankommunal tillgänglighet. På lokal nivå kan istället Visättra upplevas som osammanhängande och uppdelat. Detsamma gäller sammanhangen mellan Visättra och de intilliggande områdena Björnkulla och centrala Flemingsberg. Förklaringen ligger bland annat i bristande kopplingar och bebyggelsesamband, karaktärsmissiga skillnader mellan områdets delområden samt skapade barriärer i form av vägar, järnväg och byggnader.

Stora delar av Visättra är beläget på en höjd med utsikt över Flemingsberg åt nordväst och över Flemingsbergsskogens naturreservat i sydöst. Detta skapar fin utsikt från flera av bostäderna samt från delar av utemiljön och bidrar även till en god orienterbarhet i Visättra då man lätt får en överblick över omgivningen.

Samtidigt bidrar topografin och landskapet till begränsad framkomlighet för personer med nedsatt rörelseförmåga såväl inom Visättra som till och från området. Gångbanorna har på många ställen låg standard vilket ytterligare hämmar framkomligheten för dessa grupper. Att Visättra ligger på en höjd ger en känsla av avskildhet mot omgivande områden vilket kan bidra till ett lugn i området. Samtidigt begränsar det den mentala tillgängligheten till området vilket är särskilt tydligt mellan Visättrahöjden och Visättra ängar.

Ytterligare en anledning till att Visättra idag upplevs som avskilt är att entréerna till området är otydliga för såväl cyklister, gående som för kollektivtrafik och bilar. Det är relativt otydligt hur man tar sig till Visättra om man inte är bekant med området sen tidigare. En gångbro kopplar ihop Visättra med Flemingsbergs station och campusområdet vid Södertörns högskola. Entrén till Visättra från gångbron är dold bakom häktet och tingsrätten vilket bidrar till låg orienterbarhet. Från gångbron ansluter också en cykelväg mot Grantorp och Flemingsbergs centrum. Denna sammankopplas med det regionala cykelstråket mot Huddinge C och Stockholm. Bilister tar sig till Visättra via Kvarnängsvägen och Regulatorvägen.

För fotgängare kan avstånden inom Visättra upplevas längre än de faktiskt är. Ett exempel är Visättravägen som i sin utformning är relativt monoton med låg detaljrikedom, långt till bebyggelsen från vägen och mycket markparkeringar. En annan viktig faktor som bidrar till känslan av långa avstånd är att det generellt är svårt att hitta inom området på grund av att det är otydligt i vart stråken leder.

Bebyggelsen i Visättra består mestadels av flerbostadshus. Det mesta av bebyggelsen tillkom under slutet av 1960- och början av 1970-talet som en del av miljonprogrammet. I de södra delarna har det tillkommit bebyggelse i form av BoKlok-moduler och flerbostadshus i punkt- och lamellform under senare delen av 2010-talet och början på 2020-talet. Det finns även en del bebyggelse från 1990-talet i de södra delarna av området som kallas för Visättra ängar.

I Visättra bor idag nästan 6000 personer i ca 2800 bostäder. Drygt 75% av bostäderna i Visättra utgörs av hyresrätter. Det finns behov av såväl större lägenheter för växande familjer som vill kunna bo kvar i området som av fler enrumslägenheter.

Underhåll av fastigheter och gårdar varierar inom området beroende på fastighetsägare. Detta påverkar Visättras karaktär och skapar karaktärs- och identitetsmässiga skillnader mellan områdets olika delområden vilket ytterligare bidrar till att Visättra som helhet upplevs som osammanhängande och splittrat.

Barnperspektivet

Sammanhållning & jämlikhet

- I Visättra finns ett något ensidigt lägenhetsbestånd vilket försvårar barnfamiljers möjlighet att bo kvar i området när barnen blir äldre. Barn som växer upp i allvarlig trångboddhet har sämre möjligheter att göra läxor i hemmet och spenderar mer tid på offentliga platser som ersätter hemmiljön snarare än kompletterar den.

VARDAGSLIV

Vid Visättra torg finns ett centrum med matbutik, pizzeria, kiosk, frisör och bankomat. Härifrån går även bussar till Tumba och Fruängen via Flemingsberg och Huddinge centrum. Planområdet ligger också nära Flemingsbergs station där pendeltåg avgår flera gånger i timmen. Längs Visättravägen finns tandläkare samt ett mindre livs och i planens närområde finns service i Flemingsbergs centrum, Ica Maxi och Södertörns Högskola. Det saknas ett bredare serviceutbud i Visättra i form av caféer, restauranger och kulturverksamhet – något som är mycket efterfrågat bland Visättraborna. Ica Maxi är den plats där Visättraborna främst handlar mat, men dit det idag inte finns tillräckligt tydliga stråk.

I området finns fyra förskolor och två grundskolor, Visättraskolan för årskurs 1-6 och Södertörns Friskola för årskurs 6-9. På slutningen ner mot Flemingsberg finns polis, tingsrätt och häkte.

Visättra sportcenter är en viktig målpunkt i området för framförallt barn och unga med ishall, idrottsplatser, elljusspår och discgolfanläggning. Hit kommer folk från hela Huddinge. Visättravallen som sportcentret också kallas nås enkelt från hela Visättra.

Flemingsbergsskogens naturreservat är en viktig målpunkt i närområdet som är relativt lätt att ta sig till för Visättraborna. Tydligare entréer till reservatet är dock önskvärt för att främja tillgängligheten ytterligare.

Gångbron mellan Visättra och Flemingsbergs Station utgör en gen passage för Visättraborna. På norra sidan av bron studerar och jobbar många som bor i Visättra. I intervjuer som genomförts i tidigare dialoger med Visättraskolan och förskolorna bekräftas att gångbron används som skolväg för elever. Det framkommer också att man använder bron inom skol- och förskoleverksamheten, både för att nå stationen för olika utflykter men också för att ta sig över järnvägen mot Flemingsberg. Bron är inte tillgänglighetsanpassad för personer med nedsatt rörelseförmåga. Det finns en efterfrågan om en platsbildning intill gångbron som skulle fungera som en naturlig mötesplats för de boende på väg till pendeln. En sådan mötesplats skulle vara positivt för tillgängligheten mellan Visättra och centrala Flemingsberg.

Trots bristande tillgänglighet för vissa grupper i Visättra, till följd av bristande underhåll samt topografien, är det relativt enkelt att röra sig fots inom hela området. Detta tack vare att det finns många trafikseparerade gångvägar som skapar bra förbindelser inom området. Det kuperade landskapet innebär dock många backar och en begränsad framkomlighet för gående och cyklister. Bristen på bänkar och uppehållsplatser i backarna bidrar ytterligare till en begränsad framkomlighet. Längs vissa kombinerade gång- och cykelvägar saknas delvis separering mellan de olika trafikslagen vilket kan orsaka konflikter mellan gående och cyklister.

I Visättras västra delar finns behov av att främja tillgängligheten till kollektivtrafik. Idag är det långt och svårt för många, särskilt äldre, att ta sig till befintliga busshållplatser på grund av områdets topografi med många backar.

Huvudstråken för kollektivtrafik och bil i Visättra utgörs av Kvarnängsvägen, Visättravägen och Sågstuvägen. Även Småbrukets Backe utgör ett av områdets primära stråk. Längs dessa är det enkelt att ta sig fram med motorfordon. På många ställen, men inte alltid, finns gångbana och cykelbana saknas ofta.

Barnperspektivet

Vardagsliv

- Visättravallen är en viktig målpunkt för barn- och ungdomar. Flera delar av sportcentret såsom löparbanor går att använda gratis vilket gör det lättillgängligt för många.
- Visättras alla naturområden samt naturreservatet är ovärderliga platser för barns lek, återhämtning och hälsa.
- Bostadsnära förskola och skola innebär att barn kan ta sig till och från verksamheterna på egen hand.

DELAKTIGHET & INFLYTANDE

Upplevelsen bland de boende är att det naturnära läget och lugnet präglar Visättra, samtidigt som otrygghet och rädsla för kriminalitet även uttrycks.

Det finns en uppfattning inom området att Visättra inte prioriteras och att det görs låga satsningar för att området ska rustas upp. När en stadsdel har en positiv identitet är det lättare för de som bor i området att känna tillhörighet både till området och till andra som bor och verkar där. Därför är omhändertagandet av bebyggelse, gårdar och offentliga miljöer viktiga för sammanhållningen på en plats.

Sedan oktober 2021 är området tillsammans med Grantorp bedömt som ett utsatt område av polisen vilket enligt polisens definition innebär att området är geografiskt avgränsat med låg socioekonomisk status och där de kriminella har en inverkan på lokalsamhället. När ord som "utsatt", "låg socioekonomisk status" och liknande ord används för att beskriva ett område påverkar det både omgivningens och de boendes syn på området vilket bidrar till en stigmatisering.

Upplevelsen bland de boende i Visättra är att de känner gemenskap men att det saknas lokaler och mötesplatser för att kunna främja sammanhållningen och öka delaktigheten. Det har tidigare funnits en fritidsgård i den gamla panncentralen som idag är nedlagd och idag saknas fritidsgård eller plats för unga och äldre barn i Visättra. Detta medför att ungdomar istället

vistas utomhus kvällstid vilket kan bidra till den otrygghet som många boende inom området upplever, framförallt kvällstid. En fritidsgård kan bidra till en känsla av delaktighet för områdets ungdomar.

Det finns gott om privata lekplatser i Visättra som är lokaliserade inom bostadsgårdarna. Innergårdarna till bostäderna är öppna vilket främjar tillgängligheten till gårdarna som har stora kvaliteter för såväl lek och rekreation som för vila och återhämtning. Stora gårdar är extra viktigt för barn samt för äldre och för personer med funktionsnedsättning. Gårdarna är en viktig mötesplats för de boende och öppenheten ger en bra uppsyn över de aktiviteter som sker. Detta kan dock bidra till en känsla hos de boende att inte få ha platsen för sig själv vilket kan skapa en känsla av otrygghet. Det är viktigt att planera för tilltagna

Vy över Visättra torg från gångbro.

gårdar som möjliggör för samvaro och lek även i kommande bebyggelse. Bra ljusförhållanden är 5 h sol vid höst- och vårdagjämning i bostaden och på närmiljöns lekytor och sittplatser (Solklart, Boverket 1991).

Söder om Visättraskolan finns Visättra Naturlekplats som är en populär plats för de boende. I skogsområdet kring Visättraskolan finns spår av flera kojbyggen. Många barn och unga har i genomförda dialoger visat att just bostadsgårdarna är deras favoritplatser. Bland vuxna är det mer varierat mellan bostadsgårdar, Flemingsbergsskogen och Visättravallen. Det finns dock en önskan bland de boende att tillskapa fler väderskyddade platser utomhus för umgänge och generellt en önskan om fler aktiviteter i Visättra.

Odlingslådor och sittplatser intill bostadsgård längs Visättravägen.

I Visättra finns det platser för möten och umgänge, bland annat torget, flera grillplatser och odlingar. Både grillplatser och odlingslådor återfinns främst inom bostadsgårdarna och det finns önskemål om ännu fler grillplatser. Generellt utgör området många bostadsgårdar mötesplatser för de boende, men hur de upplevs varierar beroende på skötsel och underhåll av gårdarna och omgivande byggnader. Boende inom de mer eftersatta gårdarna upplever inte att dessa är en plats för umgänge utan istället något som bidrar till otrygghet och frustration över att deras boendemiljö är eftersatt.

Trots utbudet av gemensamma mötesplatser på gårdarna upplever många att trivseln försämrats på senare år. Det finns även spänningar mellan olika boende med anledning av olika syn på ordning och uppförande vid de gemensamma ytorna. Sammantaget har sammanhållningen mellan olika grupper inom Visättra försämrats under senare år.

Visättras torg utgör en tydlig nod i området men också den plats som Visättraborna tycker minst om. Platsen delas upp av en bilväg med en cirkulationsplats i mitten. Torget är integrerat med övriga Visättra och här finns flera ytor för samling och möten. Det är även god uppsyn över torget från flera väderstreck. Torget är idag en naturlig mötesplats men saknar det utbud av service som karaktäriserar en central mötesplats av centrumkaraktär. I anslutning till torget finns det en nedbrunnen verksamhet som inte tagits hand om vilket är en av många aspekter som bidrar till att torget inte är en omtyckt plats.

Barnperspektivet

Delaktighet & inflytande

- Det saknas mötesplats och fritidsgård för unga. Det är viktigt att ungdomar har platser som är deras och där de har möjlighet att mötas på sina egna villkor. En fritidsgård kan stärka det sociala kapitalet på en plats genom att skapa delaktighet, trygghet och stärkt gemenskap (Rob White 2001).
- Utbudet av privata lekplatser är stort och varierat, men det saknas fler allmänna lekplatser. Den bostadsnära naturen utgör en lika viktig plats för lek som lekplatserna i sig.
- Barn och unga är i högre grad än vuxna knutna till sitt närområde vilket gör att identitetsfrågan bli extra stark och viktig för dem. Därför är det viktigt att det finns positiva associationer kopplat till Visättra.

TRYGGHET

Sammantaget är den upplevda tryggheten relativt god i Visättra, även om många upplever att just otrygghet och kriminalitet är ett problem i området. Upplevelsen av otrygghet förklaras bland annat av bristande underhåll av fastigheter och gårdar, otillräcklig belysning, bristande sophantering, nedskräpning och ödsliga, gömda platser. Det är viktigt att förbättra underhåll och skötsel av både privata och offentliga miljöer i hela Visättra. Omvänt kan den upplevda tryggheten förklaras av att det finns många platser med ögon mot gatan. Detta i form av bland annat fönster och balkonger mot bilvägar, innergårdar och gångstråk längs med de gröna kilarna. Generellt saknas levande bottenvåningar med kommersiell service eller verksamheter vilket gör att rörelse i området främst sker på morgon och kväll.

Informell övervakning, det vill säga ögon mot platser och stråk, sker även genom fastighetsunderhåll. Anställda hos fastighetsägare rör sig mellan gårdarna för skötsel av växtlighet och byggnader. Det finns även förskoleverksamhet i området med öppna gårdar som gör att verksamheten hörs och syns under tider då andra inte rör sig i området.

Entrén till Visättra från pendeltågsstationen Flemingsberg präglas av otrygghet, bland annat med anledning av att gångvägen, efter gångbron, inte har en rak och tydlig riktning mot Visättras bostadsområde. Gångvägen till Visättra har rustats upp och byggts om men upplevs fortfarande som

otrygg. Att det dessutom inte finns bostäder längs med gångvägen som leder upp till Visättra, samt att man kvällstid passerar verksamheter som inte är befolkade, gör att entrén till Visättra upplevs än mer otrygg.

Det upplevs även otryggt för gående och cyklister att röra sig från västra delarna av Visättra till Flemingsbergs station. Många använder sig av den gångväg som de upplever som mest gen för att ta sig till pendeltåget vilket för många är en skogsstig i de norra delarna av Visättra. Denna stig syns i nulägeskartan. Här är belysningen och gångunderlag obefintligt vilket bidrar till otrygghet för de gående. Eftersom det inte finns någon bebyggelse på norra sidan om skogsremsan som Visättraborna genar igenom saknas även ögon och uppsikt mot vägen.

Gångväg på innergård längs med Visättravägen

I anslutning till Visättraskolan finns det en nedlagd fotbollsplan som inte underhålls. De boende identifierar denna plats som otrygg kvällstid då det har blivit en plats för ungdomar och kriminell rekrytering. Mitt emot fotbollsplanen finns en parkeringsplats vilket gör att uppsynen över området inte är särskilt god. Eftersom ingen vistas på Visättraskolan på kvällen bidrar detta till fotbollsplanens avskildhet kvällstid.

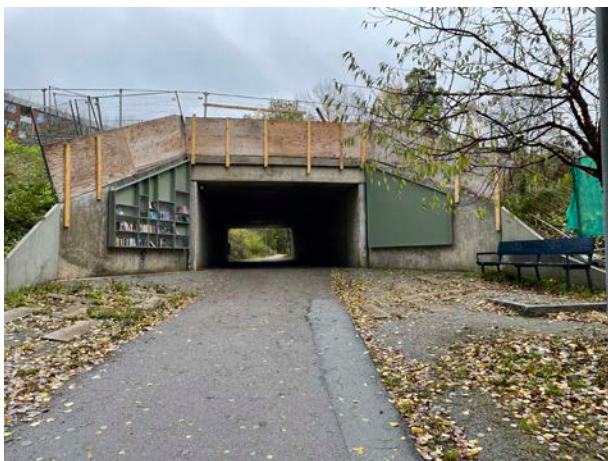
Områdets stora markparkeringar bidrar till en ödslighet. Även parkeringshus brukar bidra till otrygghet såväl inom den närmaste omgivningen som inne i parkeringshusen. Polisen har ökat i Visättra de senaste åren och otryggheten har ökat bland de som bott i området sedan lång tid tillbaka. Det finns en önskan om ytterligare närvaro från polis och trygghetsvårdare, framförallt kvällstid.

Bebyggelse och markparkering längs med Visättravägen.

Genom dialog har det framkommit att Visättra torg upplevs otryggt med anledning av att det vistas många alkoholiserade personer på platsen som betar sig förargelseväckande. Även parkeringen bredvid BMX-hallen upplevs otrygg eftersom den är gömd med dålig uppsikt samt har en historia av bilbränder.

Människors föreställningar om en plats påverkar känslan av trygghet och tillit. Här är språket viktigt och det är avgörande hur kommun, media, polis, boende och övriga pratar om platsen och att beskrivningen av en plats inte blir för ensidig och att ett område inte enbart beskrivs som ett problemområde.

Gångtunnel under Visättravägen som fungerar som en entré för gående som kommer från Flemingsberg

Barnperspektivet

Trygghet

- Informell övervakning med ögon mot platser och stråk varierar inom området. Vuxnas uppsikt över barns vistelse i det offentliga rummet är mycket viktigt för barns trygghet och kan inom Visättra bli bättre. Bostadsgårdarnas öppenhet ger vuxna möjlighet att ha uppsyn över barnen för en trygg och säker vistelse.
- Undangömda platser utgör tillhåll för kriminell verksamhet som påverkar unga.
- Trafiksepareringen främjar att barn på egen hand kan röra sig trafiksäkert.
- Visättra Torg utgör otrygg plats för barn och unga. Detsamma gäller gångvägen mot Flemingsbergs station.
- Eftersatt underhåll av gårdar och fastigheter hämmar inte bara barn och ungas upplevelse av trygghet och möjlighet att känna stolthet över sitt område utan inverkar även negativt på den psykiska hälsan, kreativiteten och det allmänna välbefinnandet.

FOLKHÄLSA

I Visättra finns närhet till natur och grönska vilket är ovärderligt för både den psykiska och fysiska hälsan hos både barn, unga och vuxna. Området präglas i sin helhet av bostadsnära natur och grönska i form av gräsytor och skogspartier mellan gårdarna. Flemingsbergsskogens naturreservat ligger precis söder om Visättra och är ett av Stockholms läns största väglösa skogsområden. Området utgör en viktig plats för rekreation, friluftsliv, träning, lek, vila och återhämtning.

Dock skiljer det sig ofta mellan olika befolkningsgrupper hur och om grönområden och ytor för motion används. Därför är det viktigt med informationsinsatser samt att den fysiska strukturen främjar tillgängligheten. Detta är viktigt för att skapa en mer jämlik hälsa mellan olika grupper. Eftersom naturreservatet nås via

Del av discgolfbana i skogsparti intill Visättravallen.

entréer från Visättra är det viktigt att Visättra och Flemingsberg är välintegrerade för att främja tillgången till Flemingsbergsskogen för hela Flemingsbergs befolkning.

Mellan Visättravallen och bostadsrättsföreningen precis norr om finns en kuperad och lättillgänglig skogsremsa med lövblandad barrskog med inslag av ädellöv. I denna skogsremsa finns, förutom upptrampade stigar som leder ned mot idrottsplatsen, en discgolfbana.

Vid Visättravallen, som är en av Storstockholms största idrottsanläggningar, finns möjlighet till fysisk aktivitet i form av bandy, hockey, fotboll, boule, discgolf, beachvolleyboll och streetbasket. Här finns konstgräsplan, bandyplan, utegym och ishall. Även friidrottsytor finns i området. Naturen är väldigt närvarande runt idrottsanläggningen där Flemingsbergsskogen möter platsen, men även tack vare skogsremsan som vetter mot norr.

Precis intill vallen ligger en BMX-hall. Här finns även utegym, löparbanor och startplats för motionsspår vilket ger lättillgänglig och gratis träningsmöjligheter. Även discgolfbanan är gratis att spela på vilket gör att Visättravallen erbjuder en lättillgänglig möjlighet till motion. Visättravallen nås med gång och cykel samt med kollektivtrafik och bil.

Det går att röra sig säkert för barn och unga mellan de flesta platser i Visättra tack vare att det finns många gångstråk som är separerade från biltrafiken. Dock upplevs vägarna där det kör bilar

som trafikosäkra. Visättravägen upplevs utgöra en barriär då vägen har för få övergångsställen samtidigt som bilar kör med höga hastigheter. Situationen är likartad längs Kvarnängsvägen och Mangårdsvägen som båda kan upplevas som en otrygga och trafikosäkra barriärer med mycket genomfartstrafik.

Barnperspektivet

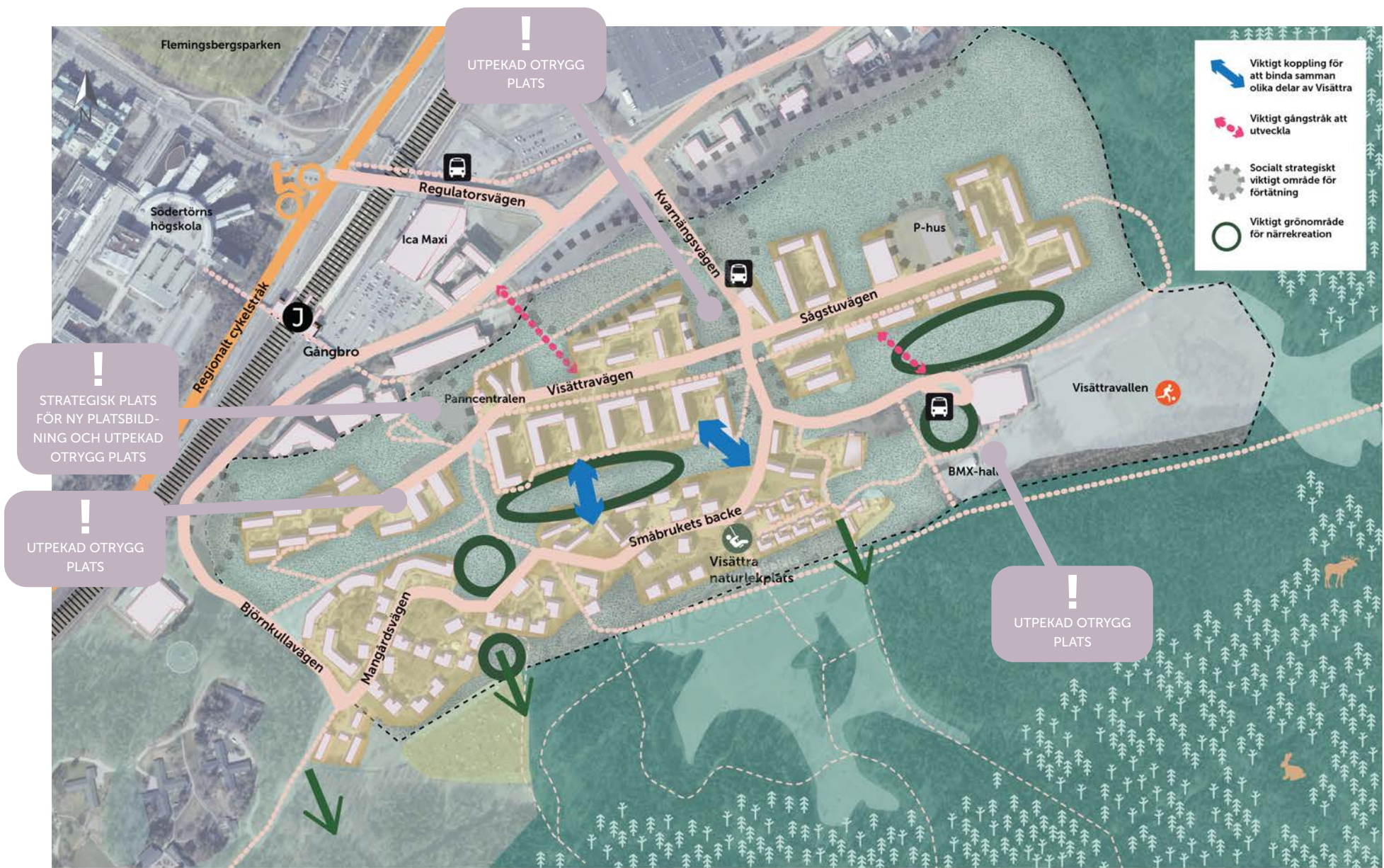
Folkhälsa

- Visättra erbjuder mycket lektyta i varierad terräng, närhet till lekplatser på bostadsgårdar och skola samt närhet till andra rekreationsområden.
- Tillgängligheten för gående behöver stärkas ytterligare framförallt längs Visättravägen som behöver förses med gång- och cykelstråk.
- Bostadsnära grönska och natur är en stor kvalitet i hela Visättra som främjar barns psykiska och fysiska hälsa. Natur och grönska är avgörande för att barn ska utvecklas och må bra.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG UTIFRÅN NULÄGESINVENTERING

Åtgärdsförslagen som presenteras nedan är framtagna utifrån nulägesinventeringen i föregående kapitel.

- En generell åtgärd inom planområdet är att i så stor mån som möjligt omvandla redan ianspråktaga ytor, till exempel parkering, före att exploatera grönytor. Natur som tas bort går inte att återskapa. Se åtgärdsplan för utpekade populära grönområden för närrekreation. Att bevara bostadsnära grönytor bidrar till social hållbarhet genom platser för samvaro. För att stärka och bevara den positiva bilden av Visättra som grönt bostadsområde bör bostadsbyggandet i kommunen ske proportionerligt utefter varje områdes specifika förutsättningar.
- Skapa genomgående, orienterbara, gröna och rekreativa stråk som kopplar samman områdets olika aktiviteter och gröna rum. Tydliggör entréer och öka tillgängligheten till Flemingsbergsskogen. Tillgängliggör detta med exempelvis naturpedagogik riktat mot olika befolkningsgrupper.
- Ta tillvara befintliga värden som de bostadsnära grönområdena utgör. Studera hur förutsättningar för gemenskap och lek på dessa platser kan bibehållas i största möjlig mån. Möjliggör för stora gårdar i den nya bebyggelsen. Placera huskroppar samt gestalta ytor så att soliga, lugna, lummiga och gröna oaser skapas för mental avkoppling.
- Knyt an Visättra som bostadsområde med de mötesplatser som Visättraborna nyttjar norr om planområdet genom förtätning av bostäder och gena gång- och cykelvägar. Tydliggör Visättras entréer. Utveckla den informella stig som går genom skogen från Visättravägen via Tingsrättens parkering till bland annat Ica Maxi och pendeltågsstationen. En platsbildning vid gångbron kan bli en naturlig mötesplats och kan stärka entrén för gående. Där det uppstår glapp i stadsväven är det viktigt att se över kopplingarna mellan områden.
- På platser där Flemingsbergsbor generellt sett möts ska även Visättrabor kunna ta sig för att väva ihop stadsdelarna. Sätt Visättra i ett tydligare sammanhang genom att koppla ihop området med sin omgivning genom stråk, bebyggelse och tydligare entréer mot såväl Flemingsbergs station som Björnkulla. Detsamma gäller inom Visättras olika delområden, exempelvis mellan Visättra ängar och Visättrahöjden. Se åtgärdsplan för utpekade platser att stärka upp med bebyggelse och/eller stråk.
- Bättre kopplingar för gående, cyklister och motorfordon. Cykelkoppling inom Visättra samt till omkringliggande områden bör stärkas. Säkerställ koppling till regionala cykelstråket.
- Stärk Visättras kvalitet som kollektivtrafiknära ort genom ännu bättre tillgänglighet till kollektivtrafik.
- Planera utifrån att skapa ett enkelt vardagsliv för barn och unga i Visättra genom exempelvis att ha nära och enkelt att ta sig till vardagens målpunkter så som förskola, skola, lek och fritidsintressen. Utred lokal för fritidsgård samt mötesplatser för unga. Bevara Visättravallen som lättillgänglig och öppen plats för alla.
- Gestalta gatusektioner för att skapa trygga och säkra trafikkopplingar för barn och unga. Anlägg gång- och cykelbana längs Visättravägen samt fler övergångar över vägen för att öka tillgängligheten. Arbeta med hastighetssänkande åtgärder på Visättravägen.
- Möjliggör för en variation i lägenhetsstorlekar; 4:or och 5:or men även 1:or.
- Satsa på att tillskapa mötesplatser både för Visättrabor och för besökare från andra områden. Dessa bör placeras strategiskt och vara tillgängliga för många. Detta för att Visättra inte ska upplevas som avskilt samt för att tillgängliggöra Visättras kvaliteter för hela kommunen. Vissa platser bör utformas så att de lockar alla åldrar för att skapa generationsöverskridande mötesplatser. Fler mötesplatser i centrum är önskvärt för att bland annat främja en positiv identitet för Visättra. Arbeta för en identitet som kan få Visättraborna att känna stolthet över sitt område.
- Ta tillvara på siktlinjer och topografi, till exempel genom utkiksplats.
- Planera för kommunal parkmark med fler offentliga ytor för lek och samvaro.

Åtgärdsförslag illustrerade på karta.

KONSEKVENSANALYS

Konsekvensanalysen är utförd på utkast till planprogram (samrådshandling) för Visättra inom kommundelen Flemingsberg, Huddinge kommun daterad januari 2022.

PLANPROGRAMMET OCH MÅL

Planprogrammet är utformat för att skapa en tydligare orienterbarhet med huvud- och sekundärstråk som kopplar samman områdets befintliga och framtida bebyggelse. Föreslagen bebyggelse är en förtätning in på den befintliga miljonprogramsstrukturen med en upprustning av Visättra torg, tillskapande av sekundära mötesplatser och att tillgängliggöra Flemingsbergsskogens naturreservat både för boende och besökare. Genom att bebygga den utmanande topografin växer Visättra ihop med Flemingsberg och Björnkulla samt att Visättras bebyggelse förtätas med olika karaktärsområden som är tänkta att vara anpassade efter befintlig bebyggelse.

De 2800 bostäderna som finns idag planeras att förtätas med ca 2000-3000 nya bostäder enligt planprogrammet. Markanvändningen är styrd till främst bostäder i varierande våningsantal där förtätningen främst sker i de norra och mellersta delarna av Visättra. Programmet skapar även underlag för utökad service. Planförslaget föreslår placering för 10 tillkommande förskolor samt en grundskola för att möta det framtida bostadsbehovet. Befintliga förskolor och skolor ska också utvecklas för detta behov. Placering av nya förskolor kan komma att justeras i det fortsatta planarbetet för att anpassas efter behov och etapper.

Utöver den primära mötesplatsen vid Visättra torg pekar programförslaget även ut en primär mötesplats mellan Visättra och Björnkulla i syfte

att tydligare sammankoppla de två områdena. I övrigt pekas fem sekundära mötesplatser ut som ska öka rumsligheten i Visättra.

Förutom att förstärka Visättras närhet till Flemingsbergsskogens naturreservat med hjälp av förtydligande entréer planeras det även för en stadsdelspark, en närpark och flera fickparker för att bibehålla Visättras gröna identitet då mycket av den bostadsnära grönskan kommer att nyttjas för förtätning och tillskapande av förskolor. Programförslaget bevarar Visättras idrottsplats och kommer vidare att utveckla området i detta avseende.

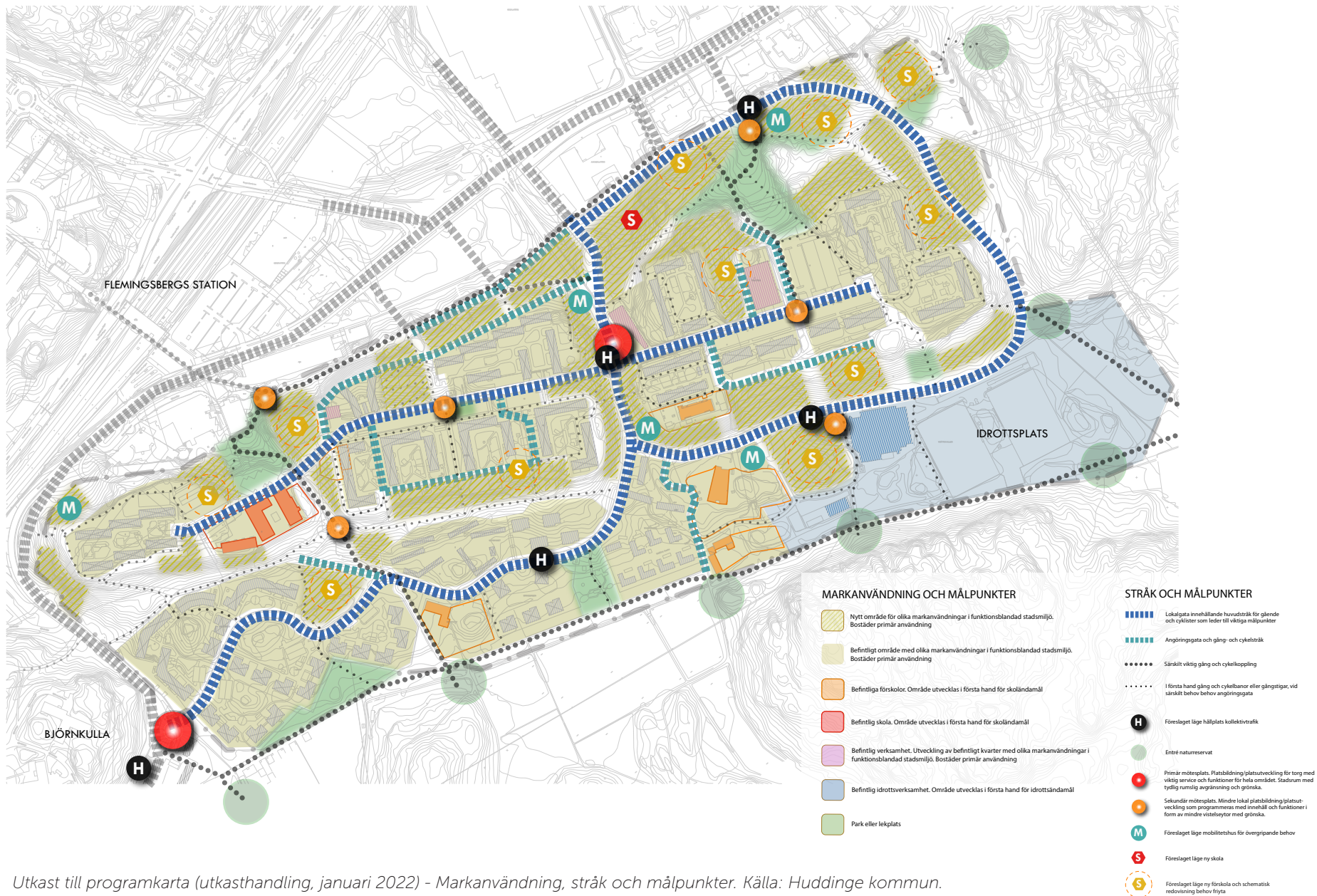
Planprogrammet har beskrivit att utifrån översiktsplanens intentioner är det angeläget att Visättra utvecklas för att:

- Möjliggöra fler och bättre kopplingar genom och i anslutning till området, både till stadskärnan Flemingsberg, Björnkulla samt naturreservatet.
- Möjliggöra fler bostäder och service.
- Understödja ökad mångfald – för en mer blandad stadsdel med en variation av upplåtelse- och boendeformer.
- Understödja en socialt och fysiskt inkluderande miljö som är tillgänglig och trygg att vistas i.
- Understödja en utveckling med minskad klimatpåverkan och som kan möta konsekvenserna av det förändrade klimatet.

I utgångspunkt från visionen för Flemingsberg som formulerats i utvecklingsprogrammet för Flemingsberg och i riktlinjerna från utvecklingsplanen för Flemingsberg syftar planprogrammet för Visättra att ange en robust och översiktlig struktur och markanvändning för området. Vidare anger planprogrammet mål och riktlinjer för utveckling med ca 2000–3000 nya bostäder, förskolor, skola, parker, nya arbetsplatser samt offentlig och kommersiell service. Området föreslås även programmeras med nya offentliga mötesplatser och stråk som stärker sammankopplingen av Visättra med övriga Flemingsberg.

Planprogrammet har formulerat mål och strategier. De övergripande strategierna för planområdet är:

- Visättra är sammankopplat och tryggt
- Visättra är stadsmässigt men också grönskande och naturnära
- Visättra är variationsrikt

Utkast till programkarta (utkasthandling, januari 2022) - Markanvändning, stråk och målpunkter. Källa: Huddinge kommun.

SAMMANHÅLLNING & JÄMLIKHET

I programmet föreslås en omfattande ny bostadsbebyggelse över i princip hela Visättra. Den högsta bebyggelsen planeras framförallt i norra Visättra mot centrala Flemingsberg med hus i 5-12 våningar. Den lägsta bebyggelsen med mindre kompletteringar planeras i Visättra ängar samt utmed Visättra- och Sägstuvägen. Bebyggelsen ska luckras upp genom mötesplatser och fickparker.

Ny bebyggelse mellan Visättrahöjden och ICA Maxi kan bidra till att områdena kopplas samman om bebyggelsen kombineras med gena stråk. Det är önskvärt att tillkommande bebyggelse inte placeras där det idag finns siktlinjer från Visättra över Flemingsbergsområdet, då försämrad överblickbarhet och orienterbarhet kan resultera i att områdena inte upplevs visuellt sammankopplade. Bebyggelse i branten mot Flemingsberg kan också utgöra en negativ konsekvens om dessa huskroppar inte tillåter tydliga och trygga släpp, främst för gående, då bebyggelsen kan skapa ytterligare en fysisk barriär vid sidan av den befintliga barriären som utgörs av topografien. Tydliga och inbjudande entrépunkter är också viktigt för att överbrygga denna barriär.

För att överbrygga fysiska och mentala barriärer mellan stationsområdet i Flemingsberg och Visättra är anläggning av orienterbara stråk och utformningen av planområdets norra del avgörande. Programförslaget redovisar ett lokalt sammanbindande rörelsestråk som övervägande

sträcker sig i öst-västlig riktning, dessa stråk är idag starka. Det är fortsättningsvis också viktigt att arbeta med stråken i nord-sydlig riktning för att kunna överbrygga barriärer mellan de olika områdena vilket planprogrammet belyser, främst genom huvudstråken.

Vid gångbron mellan Visättra och Flemingsberg föreslås en ny sekundär mötesplats. Denna plats är idag utpekad som ogen och upplevs som otrygg. Tillskapandet av en sekundär mötesplats medför en tydligare ingång till Visättra där boende och besökare har en plats att mötas på i sömmen mellan Visättra och Flemingsberg. Detta är positivt

för stadsdelarnas sammanhållning och Visättra får en tydligare ställning i relation till Flemingsberg. Mötesplatsen ligger intill en föreslagen ny park och ny exploatering. Det är viktigt att dessa utformas med trygghet i fokus genom lokaler i bottenvåningen med öppen karaktär för att det ska kännas befolkat på platsen även under dygnets mörka timmar. Att ha ögon mot gatan och att det finns människor som rör sig igenom området är ytterligare trygghetsfrämjande faktorer som kan åstadkommas genom att lokalisera bostäder i de övre våningarna runt den nya mötesplatsen.

Karaktärsområden bebyggelseutveckling

Karaktärsområden för bebyggelseutvecklingen med föreslaget våningsantal (utkasthandling, januari 2022). Källa: Huddinge kommun.

Att lokalisera ny bebyggelse till Visättra torg bedöms skapa en tydligare entré från Kvarnängsvägen som kan minska den barriär som idag finns mellan Visättra och Flemingsberg. Det är dock viktigt att bebyggelsen utformas så att entréer vänder sig mot gatorna för att skapa stadsmässighet samt att den tillkommande bebyggelsen hänger samman med planerad bebyggelse norr om programområdet.

Det planeras en primär mötesplats i form av ett torg i korsningen Björnkullavägen/Mangårdsvägen intill busshållplatsen. Här möts flera stråk och torget har potential att bidra till positiva konsekvenser och göra det möjligt för Visättra och Björnkulla att länkas samman både fysiskt och mentalt. Då denna mötesplats ligger vid planområdesgränsen redovisar planprogrammet för Visättra inte konkret för hur dessa stadsdelar faktiskt ska vävas ihop. Därmed blir det svårt att utläsa vilka positiva eller negativa konsekvenser av denna plats kan komma att utgöra. Det är viktigt att torget verkligen fungerar integrerande för att inte bidra till en vi- och domkänsla i området.

Den barriär mellan Visättrahöjden och Visättra ängar (visas i i åtgärdskartan på s. 18), som utgörs av en brant och svårtillgänglig topografi, kommer göra det svårt att väva samman dessa områden. Här finns också grönska med höga sociala värden. Att underhålla denna mark och hålla den fri från sly kan göra att fler barn leker på grönytorna och rör sig mellan områdena via slänterna. Att bebygga området kan medföra positiva konsekvenser då marken planas ut och görs tillgänglig för boende

att korsa området i nord-sydlig riktning. När Visättra förtätas är målet att skapa en blandad stadsdel med en variation av upplåtelse- och boendeformer. Planprogrammet redogör inte i dagsläget för hur upplåtelseformer eller lägenhetsstorlekar ska styras i kommande planeringsskeden. Vid ny exploatering är det viktigt att arbeta med strategier som kan skapa ett blandat utbud av upplåtelseformer och lägenhetsstorlekar samt strategier för att hålla nere hyrorna i Visättras bostadsbestånd för att möjliggöra för resurssvaga invånare att kunna bo kvar.

Om programförslaget genomförs så kommer ett av Visättras viktigaste identitetsskapande element som grönt bostadsområde riskera att helt försvinna då en stor del av den bostadsnära grönskan kommer att byggas. Det är endast små ytor av befintlig skog i östra och framförallt västra Visättra som kommer att bevaras. Detta innebär en negativ konsekvens både för Visättras identitet, för närrekreation samt för barns lek. Närheten till Flemingsbergsskogen är fortsatt positiv, men det är inte en rekreativ möjlighet som mindre barn kan nyttja på egen hand, för dem är den bostadsnära grönskan viktigast. Även om det är positivt att gator och stråk ska programmeras med ny grönska kan detta inte ersätta känslan av ett naturnära bostadsområde med gröna dungar och uppväxta träd i bebyggelsen.

Det är positivt om kommunen lyckas utforma en stadsdelspark i de nordöstra delen av Visättra på

ett inbjudande sätt, utan att förskolegårdar och kraftledningen stör tillgängligheten. Då kan parken utgöra en mötesplats för Flemingsbergsbor i stort.

Barnperspektivet

Sammanhållning och jämlikhet

- Visättras identitet som område med mycket bostadsnära natur riskerar till stor del att försvinna vilket kan vara en mental förlust för de barn som använder och har relation till de platser som försvinner. Detta kan även påverka framtida generationer av barn och ungdomars möjligheter att knyta an till området genom denna positivt laddade aspekt.
- För barn och unga är det viktigt att knyta an till sitt område. Därför är det viktigt att programmet tillskapar platser som bidrar med en positiv vi-känsla för Visättraborna.
- För barn kommer det vara viktigt att Visättra förtätas med en variation av upplåtelse- och boendeformer för att de inte ska behöva växa upp i trångboddhet. Detta behöver planprogrammet ta tydligare ställning till.

VARDAGSLIV

Enligt programmets mål ska Visättra vara ett variationsrikt område. Enligt planprogrammet kommer den huvudsakliga markvändningen vara bostäder, men dessa förväntas skapa underlag för utökad service. Befintligt utpekade verksamheter kommer att omvandlas till främst bostäder och nya verksamheter lokaliseras främst till Visättra torg för att tydliggöra torgets funktion som mötesplats. För att uppfylla målet om ett variationsrikt område behöver förutsättningar för en blandning av service, handel, kontor, skol-, kultur- och fritidsverksamheter skapas vid flera strategiska lägen i området. Annars riskerar den planerade uppdelningen mellan bostäder och verksamheter att Visättra även fortsättningsvis kommer förbli en sovande stadsdel med tomma gator under vissa tider på dygnet.

Befintligt centrum är utpekade som en primär mötesplats där det ska skapas platsbildning med tydlig stadsrumsstruktur för torg, service och funktioner för hela Visättra. Då befintligt centrum är den minst omtyckta platsen i området är en utveckling av torget mycket viktig för Visättraborna och deras vardagsliv. Det finns en önskan om brett utbud av caféer, restauranger och kulturverksamhet vid torget. En tydligare målbild i programmet för hur centrum ska utvecklas är därför önskvärd för att detta inte ska tappas bort i kommande planeringsskeden. Ett tydligt centrum med hög uppehållskvalitet på vistelseytorna är en viktig identitetsskapande faktor.

I programförslaget planeras det för 10 nya förskolor och en ny skola i Visättra. Den tillkommande bostadsbebyggelsen (typ och exploateringsgrad) har en direkt inverkan på behovet av förskoleplatser samt behovet av friytor. Det framgår inte av programförslaget översiktliga nivå om det framtida behovet med avseende på samhällsservice uppgår till utplaceringen av dessa 10 förskolor. Programförslaget hänvisar däremot till att skolgårdar ska utformas enligt kommunens nyckeltal för friytor vilket medför att barns tillgång till en kvalitativ läro- och gårdsmiljö kan tänkas uppfyllas på ett positivt sätt. Det är däremot inte möjligt att bedöma huruvida behovet av förskoleplatser uppfylls. I vissa av de utpekade lägena står kvaliteten på friytor i konflikt med invånarnas tillgänglighet till grönområden och gårdsytor. Dessutom är förskolorna placerade i sådana grönområden där terrängen kan utgöra ett hinder.

Förskolor förelås lokaliseras till bottenvåningen i flerbostadshus, efter det att fristående förskolor har byggts ut. Utifrån vårdnadshavares perspektiv bedöms detta vara smidigt för att kunna få ihop livspusslet med hämtning och lämning av barn. Ur barnperspektivet och verksamhetsperspektivet kan dock samordningen av förskola och bostäder i samma byggnad medföra en del problem, särskilt i samnyttjande av förskolegården och bostadsgården med avseende buller från förskoleverksamheten samt barnens integritet. Även nedskräpning från ovanpåliggande bostäder är ett problem som omnämns i utvärderingar av kombinerade förskolor och bostäder.

I de östra delarna av planområdet planeras för ett nytt huvudstråk – "Rundslingan". Dragningen av det nya huvudstråket är en förlängning av Kvarnängsvägen och gör att barn och unga även fortsättningsvis kan röra sig relativt fritt i utomhus i bostadens närmiljö. Syftet är delvis att skapa ett trafiksäkert stråk vilket är en positiv konsekvens. För att integrera cyklister i den nya "Rundslingan" krävs en tydlig prioritering av cykel för att bidra till förbättrad rörlighet för cyklister både inom Visättra och för långväga pendlare. Beroende på hur huvudstråket utformas kan det medföra en ökad tillgänglighet och skapa en tydligare orienterbarhet i Visättra.

Att det tillskapas en ny bilväg kan också ses som negativt. Det nya huvudstråket kommer sannolikt tillföra ytterligare biltrafik vilket förväntas ge förhöjda bullernivåer och skapar en ny fysisk barriär för dem som ska ta sig till och från idrottsplatsen gåendes eller med cykel norrifrån. Idag hänvisas bil- och kollektivtrafik till en vändplats strax väster om idrottsplatsen. I och med den nya vägen kommer motordriven trafik närmare dem som uppehåller sig på idrottsplatsen. För att öka trafiksäkerheten för barn kommer krav på hastighetssänkande åtgärder samt säkrade passager behöva ställas inför att idrottsplatsen fortsatt ska vara tillgänglig för barn och unga i Visättra. För att minska eventuella negativa konsekvenser i fråga om buller kan bullerskydd behöva införas intill idrottsplatsen vilket i sin tur kan bidra till ytterligare negativa barriäreffekter.

Visättra Sportcenter utgör en viktig målpunkt samt en plats för lek och rekreation både för Visättrabor och för stockholmare sett ur ett regionalt perspektiv. Det är därför positivt att idrottsplatsen bevaras och utvecklas. Norr om idrottsplatsen, på andra sidan "Rundslingan" som är en förlängning av Kvarnängsvägen runt Visättras östra delar, föreslår planprogrammet att spara parkmark till fördel för den discgolfbana som finns i området och som utgör en naturlig ingång till Flemingsbergsskogen. Även för den som bor längre bort kommer idrottsplatsen fortsatt vara tillgänglig i och med föreslaget läge för kollektivtrafikhållplats. Däremot kommer barn och unga, till viss skillnad från idag, behöva korsa en bilväg på väg till idrottsplatsen. I kapitlet Trygghet diskuteras hur Rundslingan påverkar på barns trafiksäkerhet närmare.

Ett cykelstråk som ansluter till idrottsplatsen österifrån möjliggör för boende söder om Huddinge att på ett genare sätt nå Visättra Sportcenter. Dock kan Rundslingan också komma att utgöra en barriär i naturlandskapet, som leder till att övergången mellan Visättras bebyggelse och Flemingsbergsskogen försämras.

Anläggningen av en stadsdelspark i den nordöstra delen kan tillgängliggöra utemiljöer i Visättra för fler boende i Visättra och för boende i den tillkommande bebyggelse norr om programområdet. I anslutning till denna park går gångstråk till naturreservatets entréer vilket på ett positivt sätt kopplar ihop Visättra med Flemingsbergsskogen. De strukturellt

sammanbindande grönstråken sträcker sig inte bara i nord-sydlig riktning utan även från pendeltågsstationen vilket tillgängliggör Flemingsbergsskogens naturreservat i ett regionalt perspektiv. Parken kan även vara ett positivt inslag i Visättra då den kan vara en samlande offentlig uteplats för Visättraborna.

På grund av terrängskillnader är vägen från Flemingsberg pendeltågsstation till Visättra mycket brant. Utifrån dialogen är det viktigt att skapa vilopunkter i den branta kopplingen så att även personer med inskränkande rörelseförmåga, till exempel äldre människor, kan ta sig till fots på denna gångväg. Längs med den skogsstigen som går i öst-västlig riktning i norra delen av Visättra (se nulägeskarta) föreslås en förtätning, här är det viktigt att ta hänsyn till befintligt gångstråk.

Den nya bebyggelsen riskerar att påverka befintlig bebyggelse och gårdsmiljöer negativt, bland annat genom att ljusinsläpp i lägenheter och sol på gårdar minskar när bebyggelsen i Visättra blir både tätare och högre. Bra ljusförhållanden är 5 h sol vid höst- och vårdagjämning i bostaden och på närmiljöns lekytor och sittplatser (Solklart, Boverket 1991). Detta är något som behöver tillgodoses i kommande planeringsled. En bostadsgård bör vara minst 1500 kvm för att tillgodose både de funktioner som behövs och sociala behov. Gården är viktig för att skapa tillhörighet och för att bidra till en social gemenskap.

Barnperspektivet

Vardagsliv

- Från Visättra finns det goda förutsättningar för kollektivtrafik, vilket är viktigt för att äldre barn ska kunna ta sig till och från området på ett självständigt sätt. Kollektivtrafik är också viktigt för äldre barns möjlighet till att själva röra sig mellan skola, hemmet och aktiviteter. Det är därför positivt för barns mobilitet att det byggs bostäder i ett läge med god kollektivtrafik och med gångavstånd till många målpunkter som lockar barn. Samtidigt blir det viktigt att fortsatt utveckla tillgången med kollektivtrafik till olika kommunalar.
- Att Visättra Sportcenter bevaras och utvecklas är positivt för alla de barn som nyttjar idrottsområdet. När trafiken dras om i området är det viktigt att idrottsplatsen förblir tillgänglig och att det på ett säkert sätt går att ta sig dit då barn är mer utsatta i trafiken än vuxna.
- Bostadsgårdarna är en viktig lekyta för yngre barn och bör inte förtätas på ett sådant sätt att de sociala värdena försvinner.

DELAKTIGHET & INFLYTANDE

I planprogrammet planeras för att skapa flera primära- och sekundära mötesplatser runt om i Visättra. Det är främst sekundära mötesplatser som finns i de punkter där olika rörelsestråk korsar varandra. För Visättras identitet och Visättrabornas gemenskap är det positivt att tydliggöra platser att samlas på. Dock är det viktigt att dessa inte bara pekas ut på grund av deras fördelaktiga läge, utan att det arbetas rumsligt och platsskapande med dessa platser för att de ska verka som mötesplatser för både boende och besökare.

Planprogrammet behöver fortsättningsvis ta hänsyn till de boendes svar i dialogenkäterna. De boende är experter på sitt närområde och en viktig resurs i att förstå platsen Visättra. Därför är det viktigt att lyssna på vad som framförts i enkätsvaren för att de boende ska kunna känna sig delaktiga i processen och påverka denna, vilket skapar en högre identifikation med området. Sådana synpunkter från boende är mer och bättre service, verksamheter och mötesplatser på Visättra Torg, något som programmet kan arbeta fram en strategi för att utveckla.

I planprogrammet pekas det ut platser för stadsdelspark, närpark, lekplats och fickpark som skapar mötesplatser för boende och besökare vilket är positivt för gemenskapen och utelivet i Visättra. Att ha sådana platser att mötas på har lyfts hos de boende, främst av barnfamiljer. För att få fler grupper att delta i dessa parkrum är det viktigt att parkerna erbjuder ytor för olika slags aktiviteter

som passar för både barn, unga och vuxna. Fler parker utöver naturreservatet tillgängliggör naturen för fler boenden. Parkerna, framförallt fickparkerna, är dock placerade i sådana lägen att park möter natur. Fickparkerna skulle kunna ha en större positiv inverkan på boendemiljön och ett större socialt värde som mötesplatser om dessa integrerade i bebyggelsestrukturen. På så sätt skulle en större variation av platser att mötas på kunna skapas.

De mötesplatser som pekas ut i planprogrammet är offentliga platser, med det saknas flera strategiska punkter för lokaler eller service förutom vid de två primära mötesplatserna. Utifrån att den främsta markanvändningen i området är bostäder, samt att verksamheter är i stort hänvisade till samma platser som idag, skapar planprogrammet inte förutsättningar för en funktionsblandad stadsmiljö. Den markanvändning som benämns i programmet indikerar att offentliga och publika byggnader kan tillkomma, men sätts inte i ett sammanhang för vad som är viktigt att utveckla i just Visättra. Att peka ut strategiska platser för verksamheter, lokaler och service är viktigt och bör inte glömmas bort i kommande planeringsskeden.

För att även ungdomar ska känna sig prioriterade i Visättra är det viktigt att skapa platser särskilt för dem. I programförslaget saknas ställningstagande för föreningslokaler och ungdomsverksamhet som i Visättra är mycket viktigt för att unga ska känna att de har platser som tillhör dem och där de kan utvecklas. Barn och unga omnämns inte i programförslaget förutom i skolsammanhang

och i utvecklingen av lek- och parkytor. Väderskyddade mötesplatser, som inte kräver konsumtion, är viktiga för att stärka gemenskapen och ungdomars band sinsemellan. Programmet kan förtydliga arbetet med mötesplatser, i form av föreningslokaler, i markanvändningen eller genom strategier. Annars är det en fråga som behöver arbetas vidare med i andra förvaltningar i ett tidigt skede för att främja den gemenskapen som Visättraborna idag upplever saknas. Många verksamheter och föreningar är beroende av lokaler med låg hyra. Dessa typer av lokaler är dessutom mycket viktiga för att skapa en vi-känsla och stärka grupperns gemenskap.

Barnperspektivet

Delaktighet & inflytande

- Platser för att stärka banden mellan Visättrabor är mycket viktigt för gemenskap, en positiv identitet och för att skapa självkänsla. Sådana platser behöver prioriteras tydligare. Barn ska också kunna delta på dessa platser.
- Det behöver finnas särskilda platser som riktar sig mot barn där de känner att de har ett inflytande. Det kommer vara av stor vikt att en sådan lokal, till exempel en fritidsgård, prioriteras i senare planeringsskeden.

TRYGGHET

På flera av de platser som tidigare pekats ut som otrygga har det i programförslaget tillkommit bebyggelse vilket är positivt för den upplevda otryggheten eftersom platsen förändras. Det är dock viktigt att platsen utvecklas på ett trygghetsfrämjande sätt såsom fler ögon mot gatan och rörelse. En viktig faktor som skapar målpunkter och flöden är en större blandning mellan bostäder, verksamheter, platser för kultur och aktiva bostadsområden.

I centrum planeras platsbildning med service och funktioner som ska öka närvaron på platsen vilket är positivt ur trygghetsaspekten. Det finns en stor efterfrågan på ett bättre utbud av caféer, restauranger och kulturverksamhet. Om det inte planeras för ett ökat sådant utbud riskerar inte bara tryggheten utan även trivselen och uppehållskvaliteten att minska i Visättra.

Som nämnts tidigare är det primärt bostäder som programmet möjliggör för. Verksamheter i bostadsområden är en viktig förutsättning för att skapa liv och rörelse i Visättra under fler timmar på dygnet. I de lägen där underlaget för service är lågt kan tvättstugor placeras i gatuplan eller bostäder med fönster relativt långt ner placeras för att öka känslan av närvaro på gatan.

Gångvägen till och från pendeltågsstationen har pekats ut som otrygg kvällstid. Programmet föreslår en mötesplats inramad av tingsrätten, häktet och polisstationen. Detta skapar en

tydligare entré till Visättra samt ökad rörlighet vilket kan bidra till en ökad trygghet. En sådan mötesplats har efterfrågats av Visättraborna. Intill mötesplatsen föreslår planprogrammet en närpark. Det är mycket viktigt att de gångvägar som inte har ögon mot gatan rustas upp med bättre belysning och godtagbar markbeläggning, annars kommer dessa platser fortsatt att upplevas som otrygga. Ur trygghetssynpunkt skulle en markanvändning som skapar flöden och ögon mot gatan, till exempel bostäder med öppen eller befolkad karaktär i bottenvåning, vara att föredra i detta läge. Ett riktmärke, till exempel en högre byggnad hade förbättrat orienterbarheten. Samtidigt är parker viktiga mötesplatser som inte bör prioriteras bort vid förtätning.

För Visättraskolan och dess närhet, som den otrygga fotbollsplanen ligger inom, medger programförslaget ska utvecklas för skoländamål, förskola, samt nämnd närpark. Idag finns mycket dålig uppsyn över fotbollsplanen kvällstid, vilket främjar olaglig verksamhet och den upplevda otryggheten på platsen. I och med planeringen av nya förskolor i området kommer känslan av närvaro att öka dagtid med fler barn som syns och hörs samt vårdnadshavare som hämtar och lämnar. Kvällstid kommer området med sina stora byggnader och gårdsmiljöer dock vara obefolkat vilket riskerar att förstärka den otrygghet och frånvaro som Visättraborna idag upplever här. Ur ett trygghetsperspektiv är det bättre att lokalisera markanvändning som ger en ökad närvaro och ögon mot gatan i detta läge. I ett genomförandeskede är det mycket viktigt att

ta hänsyn till den nedlagda fotbollsplanen med åtgärder som antingen rustar upp eller omvandlar ytan till en tydligare funktion för att det inte fortsatt ska vara en plats som bjuder in till olagliga aktiviteter.

Tidigare har trafiksäkerheten lyfts på de större huvudstråken Visättravägen, Mangårdsvägen och Kvarnängsvägen. Huruvida planområdets föreslagna utformning kommer att påverka detta positivt eller negativt går för närvarande inte att utläsa då sektioner för vägen än så länge saknas i planförslaget. Att stora markparkeringsfält med bostäder längs med Visättravägen är positivt ur både trafiksäkerhetsaspekter, för identiteten, ur ett trygghetsperspektiv samt för orienterbarheten i Visättra.

Barnperspektivet

Trygghet

- Platser som tidigare har utpekats som otrygga bör utformas med stor omsorg. En blandning av olika funktioner som samhällsservice, bostäder, verksamheter och park runt och på dessa platser kan öka tryggheten. Det är viktigt att inte skapa områden i Visättra som enbart har en dag- eller nattbefolkning utan skapa målpunkter och flöden även om kvällarna.

FOLKHÄLSA

Planprogrammet föreslår ett tillskapande av flera sorters parker som är positivt för barn om dessa utformas med hänsyn till lek- och rekreativsmöjligheter, samt för familjer att kunna mötas. Det är vidare mycket positivt för folkhälsan att Visättra Sportcenter bevaras och utvecklas i programförslaget. Området utgör en naturlig övergång till Flemingsbergsskogen och om ingångarna till naturreservat förtydligas har Visättra möjlighet att stärka sin natur- och idrottsprofil i regionen eftersom Visättra Sportcenter är en av de större i Storstockholm.

Programförslaget föreslår dock att fyra av de fem särskilt omtyckta bostadsnära grönområdena från dialogen ska bebyggas. Detta kommer innebära en stor negativ påverkan för den bostadsnära rekreationen samt för Visättras identitet som grönt bostadsområde. Bostadsnära grönska är inte bara gårdarna utan alla de träd och buskage som finns runt om och som skapar ett grönt, visuellt intryck och därmed en grön identitet. Även om exploatörer tar hänsyn till naturvärdena på dessa platser ligger den stora sociala kvalitén i att områdena är obebyggda. En tillkommande stadsdelspark, som är positiv, kan inte ersätta de sociala värdena som dessa platser har eller möjligheten till närrekreation.

Tillgången till bostadsnära gröna utemiljöer minskar till följd av programförslaget då utveckling av bebyggelse sker inom flera av områdets gröna kilar. Detta har en negativ effekt

på närrekreationen samt flera andra aspekter vilket tidigare nämnts. Detta drabbar barn i stor utsträckning då de idag kan leka på dessa platser på egen hand. Flera av dessa har höga sociala värden vilket kommande exploatering bör ta särskild hänsyn till.

Den utförda naturvärdesinventeringen (Ekologigruppen 2018-01-19) visar på att det främst är visst eller påtagligt naturvärde som finns i Visättra och främst kring bebyggelsen i de västra delarna av området. Även om de gröna kilarna inte inhyser höga naturvärden finns det stora sociala värden kopplade till naturen som har positiva effekter på den psykiska och fysiska hälsan hos barn, unga och vuxna. Om programförslaget genomförs kommer många träd att tas ned vilka har en viktig funktion i att binda koldioxid för att omvandla till syre. Det är därmed positivt om programförslaget kommer tillföra nya träd och grönska längs med de centrala rörelsestråken. Programförslaget verkar även för en minskad bilanvändning i Visättra vilket också är positivt för folkhälsan och stadsdelens luftkvalitet.

Programförslaget medger bostäder, förskola med gård och stadsdelspark där det idag finns en kraftledningskorridor. Även om kraftledningen grävs ned kan detta komma att bli förskjutet eller överklagas. Det kommer vidare behöva upprättas säkerhetsavstånd till bostäder, förskolor, skola och vistelseytor. Detta säkerhetsavstånd och beaktande till kraftledningen leder till att området riskerar att upplevas som avlägset och otillgängligt på grund av den branta terrängen. Det är svårt

att bedöma vilken typ av plats som kommer att skapas med dessa förutsättningar. Att stadsdelsparken placeras i nordöstra hörnet av Visättra kan anses olämpligt på grund av kraftledningens läge, kuperad topografi och förskolor som begränsar tillgängligheten. Parken är dock ett mycket positivt tillskott i Visättra men riskerar skjutas på framtiden då kraftledningsflytten kommer vara kostsam och säkerhetsavstånd till ledningar krävs.

Barnperspektivet

Folkhälsa

- Yngre barns möjlighet till naturnära lek begränsas när de befintliga grönområden som visar på tydliga spår av sociala värden, bland annat kojor, exploateras.
- Visättra Sportcenter med omnejd är en viktig målpunkt för framförallt barn och unga. Tillgängligheten hit får inte försämrats till följd av planprogrammet.
- Barns möjlighet till fysisk rörelse i en naturlig och kuperad terräng begränsas delvis till följd av planförslaget, men även nya ytor för detta tillskapas.

SLUTSATSER

Planprogrammet behöver konkretiseras

Bebyggelsestrukturen behöver konkretiseras i avseende på huskroppar och våningsantal för att kunna bedöma hur mycket samhällsservice som behöver tillskapas samt vilket underlag som finns för verksamheter. I nuläget skulle det vara svårt för en detaljplanehandläggare att tillgodose sociala värden eftersom underlaget är så pass odetaljerat att andra intressen än de sociala riskerar att väga tyngre. Styrande platsförutsättningar i området behöver speglas tydligare i planprogrammet så att lokalisering av funktioner kan motiveras.

Grönska och sociala värden försvinner, men parker och stråk tillskapas

En av de mest positiva associationerna med Visättra är närheten till naturnära grönska. Dessa ytor riskerar att försvinna i och med förtätningen av området och därmed den sociala kvalitén som denna grönska utgör. Däremot tillskapas olika parker för rekreation och lek som ska kunna möjliggöra närhet till just naturnära grönska och sociala möten. Föreslagen markanvändning har även planerat bort ytorna för markparkering vilket är positivt för tryggheten i området.

Föreslagen struktur för exploateringen försvårar goda gårdsmiljöer

Utifrån planprogrammet är det svårt att bedöma hur framtida gårdsmiljöer kommer se ut - det gäller för såväl förskola, skola och privata bostadsgårdar. En förutsättning för att kunna skapa kvaliteter på gårdar är att säkerställa en minsta sammanhängande gårdsyta. De

stora bostadsgårdarna som finns idag är identitetsskapande för Visättra och bjuder in till möten samt skapar möjlighet till närrekreation och är därmed viktiga att måna om. En ökad exploatering riskerar dels att hämma dessa värden men det ökar också trycket på de befintliga grönytorna och medför slitage. Det kommer bli viktigt att planera för väl tilltagna gårdsmiljöer för att de boende fortsatt ska ha närhet till grönska i sin närmiljö.

Fortsatt fokus på rekreation

Planförslaget verkar för en fortsatt och tydligare tillgänglighet till Flemingsbergsskogen både lokalt och regionalt samt pekar ut fler ingångar till naturreservatet. Detta är positivt för folkhälsan både fysiskt och mentalt. Det är mycket positivt för barn och ungas rekreativsmöjligheter att Visättra Sportcenter utvecklas samt att det finns ett stort fokus på utveckling av gång- och cykelvägar.

Befintliga strategiska platser har stor potential att utnyttjas tydligare

En av de mest strategiska platserna i Visättra, utöver Visättra Torg, är uppgången från pendeltåget. Denna plats passeras av alla som rör sig till och från pendeltåget samtidigt som platsen idag upplevs otrygg och dessutom ligger intill en annan otrygg plats, den nedlagda fotbollsplanen vid Visättraskolan. Som planprogrammet är utformat nu görs inga insatser för att minska denna otrygghet när det föreslås fler dagverksamheter som skär av tillgängligheten. Platsen har stor potential för kultur- och serviceverksamhet som kan vara aktiv

även kvällstid och på så sätt tillskapa ytterligare en mötesplats utöver Visättra torg som gör att funktionerna sprids.

Ensidig markanvändning

Målet för Visättras utveckling är att stadsdelen ska vara variationsrik. I planprogrammet pekas framförallt lägen för bostäder och förskolor ut och det skapas underlag för utökad service. För att uppnå en variationsrikedom behöver det planeras för fler funktioner. Idag saknar området lokaler och mötesplatser, vilket behovet för kommer att öka i framtiden när antalet boende ökar. Det är en önskan från de boende redan idag.

Saknas platser för ungdomar

Fritidsgården har lagts ned vilket innebär att ungdomar saknar en mötesplats att vistas på kvälls- och vintertid. Det finns fram för allt ett utbud av samhällsservice riktad mot yngre barn i förskole- och skolåldern i området, men för tonåringar erbjuder Visättra knappt funktioner och mötesplatser.

Framkomlighet fortsatt nedsatt

Topografin gör att framkomligheten för gående, barnfamiljer, rullstolsburna, äldre och cyklister är svår. Planprogrammet bör fortsättningsvis när det vidareutvecklas ta hänsyn till topografin i planering av entréer till Visättra och grönområden inom Visättra. De visuella kopplingarna behöver också arbetas vidare med och säkerställas när området förtätas så att Visättra och Flemingsberg fortsatt känns integrerade visuellt och mentalt.

REKOMMENDATIONER

Följande bör utredas vidare i planeringsskedena nedan. Dessa rekommendationer kan komma att ha beaktats då programförslaget för närvarande är föremål för samråd.

Planprogram

- Använd grönytefaktor som ett verktyg för att skapa kvalitativa bostadsgårdar med grönska och sociala funktioner.
- Bebyggelsestrukturen finns inte föreslagen, exploaterings- och täthetsgraden är oklar vilket kommer att försvåra detaljplaneprocessen, då frågor om övergripande struktur och lokalisering av samhällsservice inte är utredda. Programmet behöver redovisa mer specifikt var bostäder ska tillkomma i vilka våningsantal samt exploateringsgrad för att kunna bedöma de sociala konsekvenserna.
- Gör en lokaliseringsprövning för förskolor och justera planprogrammet därefter. Prövningen ska utgå från platsförutsättningar, nyckeltal som finns för förskoleavdelningar, behov för total- och friyta, det framtida bostadsbehovet, befolkningsutveckling och exploateringsgrad.
- Upprätta strategier för hur Visättra torg ska utvecklas samt hur den önskvärda funktionsblandningen ska kunna uppnås i fler delar av Visättra. Utforma och justera lokalisering av funktioner i enlighet med medborgardialogen.
- Planera för andra typer av markanvändningar intill Visättraskolan som kan generera aktivitet kvällstid.
- Utred möjligheterna för en lokal för fritidsgård samt mötesplatser för unga, men även för vuxna som vill engagera sig i Visättras utveckling.

- Skapa förutsättningar för en väl utformad mötesplats vid den viktigaste ingången till Visättra, vid pendeltågsstationen som är trygg och som skapar underlag för befolkning och rörelse under olika timmar på dygnet.

- Lokalisera fickparker så att de faktiskt utgör fickor i bebyggelsen, inte intill befintlig natur.

Markanvisning

- Styr upplåtelseformer med hyror som gör att människor med olika ekonomiska förutsättningar dels kan bosätta sig, men också bo kvar vid förtätning och upprustning av området. Ge förtur till dem som bor i området idag att flytta in i en ny och större lägenhet. Arbeta med rimliga hyror för bostäder och lokaler.

- Säkerställ att det kommer tillskapas större lägenheter vid förtätning för att undvika trångboddhet. Det finns ett stort behov av detta i området, som idag domineras av lägenheter med 2-3 RoK.

Detaljplan

- Det behöver upprättas en BKA/SKA för varje separat detaljplan. Detta som en följd av ett översiktligt planprogram som inte redovisar för framtida bebyggelsestruktur.

- Förtäta inifrån och ut, på redan i anspråkstagna och hårdgjorda ytor innan man hugger ned skog och bygger där det inte finns infrastruktur.

- Vid förtätning med höghus ska siktlinjer och mellanrum tas hänsyn till för att bibehålla god orienterbarhet men också för att man ska kunna röra sig mellan husen. Marken är redan en barriär genom sin topografi, denna får inte förstärkas med en vägg av bebyggelse.

- Skapa bebyggelse bakom myndighetsbyggnaderna som kan utgöra ett signalvärde, alltså en högre bebyggelse som går att referera till och samlas kring samt som bildar ett tryggt rum. Denna plats behöver stärka kopplingen mellan Flemingsberg och Visättra och utgöra en hållplats mellan stadsdelarna när man går till och från pendeltåget.

- Förtäta längs med Visättravägen och möjliggör för en stadsmässig karaktär mellan Visättra torg och nedgången till pendeltåget. Möjliggör för aktiva bottenvåningar.

- Om värdefulla naturmiljöer och gröna områden bebyggs kommer det förändra både den mentala och fysiska hälsan i Visättra, framförallt för barn och unga. Skapa gena och lättillgängliga stråk till grönområden som inte kommer att exploateras, till Flemingsbergsskogens naturreservat samt till idrottsplatsen.

- Behåll träd i största möjlig mån och för varje nedtaget träd ska ett nyplanterat inom planområdet tillkomma.

- Skapa tysta, lummiga och gröna ytor både på gårdar och mellan hus för att bibehålla den gröna

REKOMMENDATIONER

känslan som är identitetsskapande för Visättra. Låt dessa ha utgångspunkt i den befintliga gröna miljön.

Skapa gårdsmiljöer som är godtagbara enligt Boverkets råd om ljusinsläpp samt att de är tillräckligt stora och sammanhängande för att kunna skapa sociala funktioner för de boende. Den förtätande bebyggelsen får inte skapa mörka gårdsmiljöer.

Arbeta med identitets- och delaktighetsfrämjande projekt, framförallt tillsammans med ungdomar som idag inte har en given plats i Visättra.

Säkerställ att det kommer finnas mötesplatser både inomhus och utomhus för unga. På dessa platser bör det finnas wifi.

Planera för en lokal för fritidsgård samt mötesplatser för unga, men även för vuxna som vill engagera sig i Visättras utveckling.

I takt med att Visättra växer, tydliggör stråk för fotgängare mellan Ica Maxi och Visättra för att säkerställa att områdena kan växa ihop på ett stadsmässigt sätt.

Dra om gångvägen till och från pendeltåget så att den blir gen. Detta är den primära entrén till Visättra och ska inte vara otydlig.

Använd medborgardialogen för att identifiera otrygga platser och planera för en markanvändning som kan minska denna

otrygghet, till exempel genom förtätning av bostäder eller verksamheter i bottenvåning som inte bara är aktiva under dagen.

Genomförande

Se till att skapa tysta, lummiga och gröna ytor både på gårdar och mellan hus för att bibehålla den gröna känslan som är identitetsskapande för Visättra. Låt dessa ha utgångspunkt i den befintliga gröna miljön. De ska utformas för vistelse och möjligheter till möten.

Skapa fler grillplatser, vindskydd och bord att vistas vid, på och mellan bostadsgårdarna.

Anlägg fickparker så att de faktiskt utgör fickor i bebyggelsen, inte intill befintlig natur. De ska utformas för vistelse och möjligheter till möten.

Säkerställ att det kommer finnas mötesplatser både inomhus och utomhus för unga. På dessa platser bör det finnas wifi.

Dra om gångvägen till och från pendeltåget så att den blir gen. Detta är den primära entrén till Visättra och ska inte vara otydlig.

Rundslingan i de östra delarna måste vara trafiksäkert utformad med övergångsställen. Den riskerar annars att skapa en barriär mellan bostäder och Flemingsbergsskogens naturreservat.

Förvaltning och drift

Upprätta en skötselplan för Visättras allmänna

miljöer. Detta inkluderar att se till att områdets belysning, vägar, trottoarer, skyltar, gångstråk, bänkar och skräphantering tas hand om så att boende och besökare inte ska känna sig otrygga eller inte vilja identifiera sig med sitt bostadsområde.

Upprätta en skötselplan som säkerställer att alla fastighetsbolag underhåller byggnader, fasader samt gårds- och utemiljöer som tillhör fastigheten.

Rusta upp eller omvandla fotbollsplanen intill Visättraskolan. Denna utgör idag en mycket otrygg plats.

MÅLUPPFÖLJNING OCH MEDEL

Mål för Visättra är formulerade i planprogram Visättra utifrån Huddinge kommun översiktsplans intentioner för Visättra. **Målidéer i planprogrammet** anger riktningen för hur Visättra ska utvecklas. SKA/BKA har identifierat vilka medel och verktyg som planprogram Visättra använder för att uppnå dessa mål och idéer. Efterföljande två sidor är en konsekvensbedömning för hur de sociala aspekterna uppfylls.

MÅL FÖR VISÄTTRA	MEDEL OCH VERKTYG	MÅLIDÉER I PLANPROGRAMMET	MEDEL OCH VERKTYG
Fler och bättre kopplingar	<ul style="list-style-type: none">• Sammanbindade rörelsestråk från norra Visättra mot Flemingsberg• Alla bilvägar stärks med gång- och cykelbanor• Ny rundslinga för samtliga trafikslag i östra delarna av Visättra.	Visättra är sammankopplat och tryggt	<ul style="list-style-type: none">• Förbättring av befintlig standard på gångvägar som idag är otrygga• Fysiska barriärer i norra Visättra planläggs.• Efterföljande planering utgår från Visättras hållbarhetsprogram• Fler "ögon-mot-gatan" genom förtätning av bostäder på befintliga markparkeringar.
Möjliggöra fler bostäder och service	<ul style="list-style-type: none">• Förtätning med 2000-3000 bostäder• Anläggning av skola och förskolor• Utveckling av Visättra torg• Generell utgångspunkt att service lokaliseras i bottenvåning.	Visättra är stadsmässig men också grönskande och naturnära	<ul style="list-style-type: none">• Tillskapande av fler entréer till Flemingsbergskogens naturreservat• Sammanbindande grönstråk som ska tillgängliggöra Flemingsbergsskogen för boende och besökare• Stadsmässiga stråk tillskapas när markparkeringar bebyggs och inga nya markparkeringar planeras för• Tillskapande av nya parker.
Understödja ökad mångfald	<ul style="list-style-type: none">• Karaktärsområden med varierad bebyggelsestruktur beskrivs men konkretiseras inte i kartor.		
Understödja en utveckling med minskad klimatpåverkan	<ul style="list-style-type: none">• Klimatreglerande stråk i närheten till Flemingsbergsskogen bevaras• Utpekade avrinningsstråk• Multifunktionella ytor för hantering av större skyfallsmängder• Växtbäddar för fördröjning.	Visättra är variationsrikt	<ul style="list-style-type: none">• Karaktärsområden med varierad bebyggelsestruktur och utbud för service beskrivs men konkretiseras inte i kartor• Stadsdelspark ska anläggas.

RESULTAT AV SKA/BKA

VÄRDE

KONSEKVENSBEDÖMNING

- *Positiva konsekvenser*
- *Negativa konsekvenser*
- *Både positiva och negativa konsekvenser*
- *Förutsättningar för positiva konsekvenser*
- *Kräver behandling i fortsatt arbete*

Sammanhållning och jämlikhet

Bostadsblandning		Föreslås men behöver säkerställas i ett senare skede.
Sammanhållna stad		Förutsättningar för Visättra att växa ihop med Flemingsberg. Fortsatt otydliga entréer.
Fysiska barriärer		Kuperad terräng består men kan överbyggas genom förtätning med släpp mellan bebyggelsen.
Mentala barriärer		Påverkas av de fysiska barriärerna, men kan också överbyggas genom förtätning.
Identitet och karaktär		Närrecreation och grönska som är identitetskapande tas i anspråk.
Historisk kontinuitet		Bostadområdets karaktäristiska luftighet byggs bort. Trafiksäkra strukturer bevaras delvis.
Mötesplatser		Goda förutsättningar för tillskapande av mötesplatser. Lokalisering och funktioner behöver ses över.
Offentliga miljöer		Goda förutsättningar för utveckling av park, torg och stråk.
Privata miljöer		Befintliga bostadsgårdar riskerar att ändra karaktär och hämma grannskapets gemenskap.
Jämställdhet		Närhet till förskola, utveckling av gc-stråk till och från Visättra förbättrar den jämställda mobiliteten.
Orienterbarhet		Goda förutsättningar för tydligare stråk genom ökad exploatering och tillgängligt för flera trafikslag.

Vardagsliv

Utbud och variation		Föreslås men behöver säkerställas i ett senare skede.
Närhet mellan målpunkter		Goda förutsättningar att öka närheten vid tillskapandet av målpunkter.
Fysisk tillgänglighet		Kuperad terräng består trots exploatering. Tillgänglighet för rörelsehindrade fortsatt svår.
Mental tillgänglighet		Tillgängligheten till målpunkter och områden föreslås men behöver konkretiseras.
GC-banor		Tillskapande och stärkning av gång- och cykelstråk.
Transport och rörelse		Hållbara transportslag främjas och rörelsemönstret utökas.
Mötesplatser		Föreslås främst utomhus, men det planeras inte för mötesplatser inomhus.

RESULTAT AV SKA/BKA

VÄRDE

KONSEKVENSBEDÖMNING

- *Positiva konsekvenser*
- *Negativa konsekvenser*
- *Både positiva och negativa konsekvenser*
- *Förutsättningar för positiva konsekvenser*
- *Kräver behandling i fortsatt arbete*

Delaktighet och inflytande

- Delaktighet Hänvisar till hållbarhetsprogram för Visättra men behöver konkretiseras i ett senare skede.
- Tillit Saknas riktlinjer för hur boende ska känna tillit med avseende på skötsel, underhåll och dialog.
- Möten för integration Fler offentliga mötesplatser men små gårdar riskerar hämma grannskapets gemenskap.
- Lekplatser Kreativ lek i bostadsnära grönska minskar. Tillskapas fick- och lekparker.

Trygghet

- Ögon mot gatan Fler ögon mot gatan genom förtätning. Saknas fortfarande invid utpekade otrygga platser.
- Levande stråk och platser Omvandling av Visättravägen kan skapa ett tydligare stadsstråk och högre närvaro.
- Levande bottenvåningar Föreslås men bostäder är den primära markanvändningen.

Folkhälsa

- Utemiljöer Bostadsgårdar riskerar att byggas igen. Planläggs för en stadspark samt fick- och lekparker.
- Natur och grönska Bostadsnära natur samt gröna inslag minskar till följd av förtätning. Parker tillskapas.
- Fysisk och psykisk hälsa Närrecreation riskerar minska, men ny grönska tillförs. Utveckling av Visättra Sportcenter är positivt.
- Passager och korsningar Rundslungan tillgängliggör Flemingsbergsskogen och idrottsplatsen men utgör likaså en barriär som behöver säkerhetsanpassas för gång- och cykeltrafikanter. Detta gäller särskilt i korsningspunkter där gc-stråk mynnar ut i blandtrafik.

REFERENSER

- White, Rob. (2001). *Youth participation in designing public spaces*. Youth studies Australia 20(1): 18-27 ISSN: 1038-2469
- Minoura (2020). *Uncommon Ground*.
- Törnqvist A., Olsson S., Claesson S. (2012). *Socialt blandat boende i Göteborg*.
- Boverket (1991). *Solklart*. <https://www.boverket.se/contentassets/f8fe004c78104822a732044063c40d85/solklart.pdf>
- Boverket (2015). *Gör plats för barn och unga!* <https://www.boverket.se/contentassets/f8fe004c78104822a732044063c40d85/solklart.pdf>
- Huddinge kommun (u.å). *Metodhandbok för barnkonsekvensanalys*.
- Huddinge kommun (2022) *Planprogram för Visättra inom kommundelen Flemingsberg Huddinge Kommun* (samrådshandling).
- Huddinge kommun (2020). *Social hållbarhet i den fysiska planeringen, Huddinge Kommun*.
- Ekologigruppen (2021) *Barnkonsekvensanalys för Björnkulla* (granskningsversion)
- Huddinge kommun (2017) *Flemingsbergs stadscentrum. Sammanställning: Dialog under "En dag för Flemingsberg" i september 2017*.
- Rapport Trygghetsenkät Visättra, 2019
- Huddinge kommun (2019). *Redovisning trygghetsdialog Visättra*.
- Huddinge kommun (2018) *Barnkonsekvensanalys för detaljplan Visättravallen 2*.
- Tengbom (2019) *Barnkonsekvensanalys för Kv Stallet 3*. (granskningshandling).
- Ekologigruppen (2018) *Naturvärdesinventering Flemingsberg*.

- Bilaga 1 - Enkätresultat (2022-02-25)

